

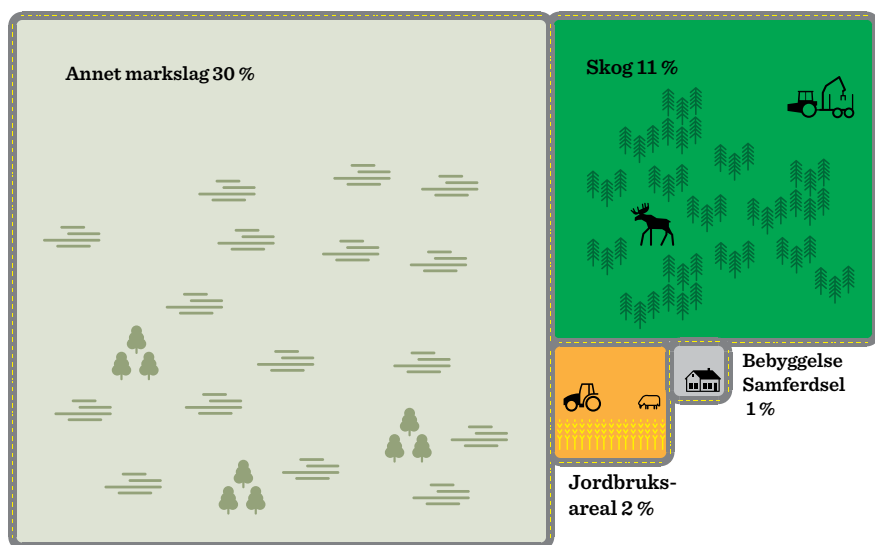
# Arealbarometer for Troms

Oppdaterte kart over areal egnet for matproduksjon



Juni 2014

skog +  
landskap



Arealressurskartet (AR5) gir detaljert informasjon om arealressursene i fylket. Det brukes til arealplanlegging, konsekvensutredninger, statistikker og kontroll av arealtilskudd i landbruket.

I Troms er det 375 000 dekar med jordbruksareal. Dette tilsvarer et areal på om lag 52 500 fotballbaner og utgjør 2 % av fylkets landareal.

Arealressurskartet gir informasjon om ressursgrunnet. Det viser hvilke arealer som kan brukes til landbruksproduksjon.

Søknadene om produksjonstilskudd gir informasjon om hvordan arealene faktisk brukes. De viser blant annet at 87 % av jordbruksarealet i Troms brukes til grovfôrproduksjon.

**Jordbruksareal består av fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite.**

**Fulldyrka jord**  
Jordbruksareal som er dyrka til vanlig pløyedybde og kan benyttes til åkervekster eller eng, og som kan fornyes ved pløying.

**Overflatedyrka jord**  
Jordbruksareal som for det meste er rydda og jevna i overflata slik at maskinell høsting er mulig.

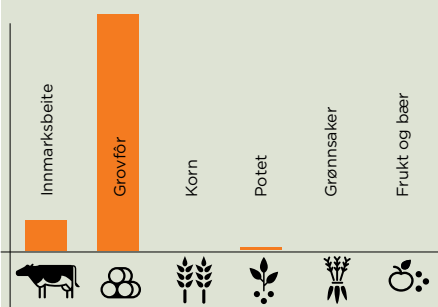
**Innmarksbeite**  
Innmarksareal som kan benyttes til beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Arealet skal ha tydelig kulturpreg. Minst 50 % av arealet skal være dekt av grasarter eller beite-tålende urter.

## Arealressursene i Troms fylke:

| Arealtype             | dekar             | %          |
|-----------------------|-------------------|------------|
| Jordbruksareal:       |                   |            |
| Fulldyrka             | 259 519           | 1,0        |
| Overflatedyrka        | 26 914            | 0,1        |
| Innmarksbeite         | 88 495            | 0,4        |
| Produktiv skog        | 2 786 446         | 11,2       |
| Bebyggelse/samferdsel | 144 824           | 1,0        |
| Annet markslag        | 7 552 990         | 30,4       |
| Ikke kartlagt         | 14 066 098        | 56,0       |
| <b>Sum</b>            | <b>24 869 347</b> | <b>100</b> |

Kilde: Arealressurskart (AR5). Skog og landskap

## Slik brukes arealene i Troms fylke:



| Veksttype     | dekar          | %          |
|---------------|----------------|------------|
| Innmarksbeite | 28 406         | 11,7       |
| Grovfôr       | 210 146        | 86,9       |
| Korn          | 9              | 0,0        |
| Potet         | 3 066          | 1,3        |
| Grønnsaker    | 88             | 0,0        |
| Frukt/bær     | 150            | 0,1        |
| <b>Sum</b>    | <b>214 865</b> | <b>100</b> |

Kilde: Produksjonstilskudd 2012. SLF

I Norge er  
kun

# 3%

av arealet jordbruksareal, og bare 1/3 av dette er egnet for produksjon av matkorn. For OECD-landene er andelen nær 40 %

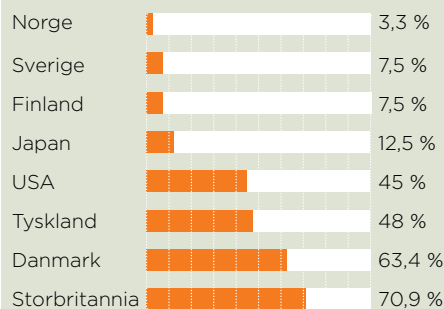
Kilde: NOU 2013 - 10

Stortinget har vedtatt at matproduksjonen i Norge skal økes med 20 % fram til 2030.

Verdens befolkning passerte i 2011 7 milliarder mennesker, og i 2050 er den beregnet til å være 9 milliarder. FAO har beregnet at den globale matproduksjonen må økes med 70 % for å sikre verdens befolkning tilstrekkelig med mat innen 2050.

En slik utvikling vil sette produksjonsarealene under press, både når det gjelder tilgjengelig areal og kvaliteten på jordressursene.

## Jordbruksareal i prosent av landareal:



Kilde: Verdensbanken

*I Norge er kun 3 % av landarealet jordbruksareal.*

*Det er lavere enn i andre land det er naturlig å sammenligne oss med.*

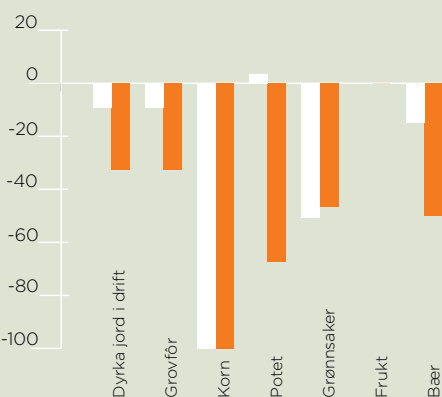
# Strukturendringer

Strukturendringer i landbruket har innvirkning på bo- og sysselsetting i mange kommuner.

Endringer i landbruket kan få stor effekt på industri, turisme og annen lokal næringsvirksomhet.

Prosentvis endring i areal  
Prosentvis endring i antall foretak

## Endringer i landbruket i perioden 2003 til 2013 i prosent



| Veksttype             | Areal  | Antall Foretak |
|-----------------------|--------|----------------|
| Dyrka jord i drift    | -9 %   | -33 %          |
| Grovfôr/Innmarksbeite | -9 %   | -33 %          |
| Korn                  | -100 % | -100 %         |
| Potet                 | 4 %    | -67 %          |
| Grønnsaker            | -51 %  | -47 %          |
| Frukt                 |        |                |
| Bær                   | -15 %  | -50 %          |

Kilde: Søknad om produksjonstilskudd. SLF

## Oppdaterte kart

Oppdaterte kart er et viktig verktøy for næringsutvikling, samt kommunal- og regionalplanlegging.

Arealressurskartet synliggjør arealene som er egnet for landbruksproduksjon. I løpet av de tre siste årene er kartet heldekkende oppdatert i 3 kommuner i Troms. I samme periode har 10 av kommunene oppdatert arealressurskartet gjennom kommunal saksbehandling.

Informasjon om endringer i arealressurskartet finnes hos Skog og landskap, som både statistikk og kart.

Kartene viser avgang i jordbruksareal med rødt, vekst i jordbruksareal med grønt, mens andre endringer vises med fiolett.

Les mer på [http://www.skogoglandskap.no/seksjoner/ar5\\_endringsanalyse](http://www.skogoglandskap.no/seksjoner/ar5_endringsanalyse)



### Nedbygging

Det skjer ofte rundt store byer og tettsteder, der også mye av den beste landbruksjorda ligger.

### Gjengroing

Det er et problem på de mer marginale arealene, og skjer som følge av endret beitebruk.

### Oppdyrking

Arealer dyrkes opp. Mye av arealene som dyrkes opp eller ryddes blir til innmarksbeite.



**Hvorfor er det viktig å ta vare på matjorda?**

**1.**

Matjord er en knapp og ikke-fornybar ressurs.

**2.**

Klimautfordringene vil endre forutsetningene for matproduksjon over hele kloden.

**3.**

Befolkningsveksten gir behov for større arealer til jordbruk.

**4.**

Nok mat, trygg mat, kortreist og god mat blir en viktigere del av vår livskvalitet.



**Ett dekar hvete kan gi 1 000 brød hvert år!**

## Dyrkbar jord i Troms fylke

Dyrkbar jord er arealer som kan dyrkes opp, slik som et skogområde med god jord. Disse arealene kan dyrkes opp til fulldyrka jord. Landet er delt inn i klimasoner fra 1-6, hvor sone 1 er best egnet for matproduksjon.

Troms har 978 700 dekar dyrkbar jord, hovedsakelig i sone 4 og 5.

69 % av den dyrkbare jorda i fylket er mineraljord og 31 % er organisk jord eller myrjord. Myrjord er problematisk å dyrke opp da den vil slippe ut mye CO<sub>2</sub> og metangass noe som bidrar til økt drivhuseffekt.

### Dyrkbar jord fordelt på klimasoner:

| Sone                             | Dekar          | %          |
|----------------------------------|----------------|------------|
| 1 Godt egnet for matkorn dyrking | 0              | 0          |
| 2 Marginal for matkorn dyrking   | 0              | 0          |
| 3 Godt egnet for førkorn dyrking | 0              | 0          |
| 4 Marginal for førkorn dyrking   | 342 737        | 35         |
| 5 Godt egnet for grovfôrdyrking  | 561 255        | 57         |
| 6 Marginal for grovfôrdyrking    | 74 752         | 8          |
| <b>Totalt dyrkbar jord</b>       | <b>978 744</b> | <b>100</b> |

Kilde: Dyrkbar jord, Skog og landskap

### Les mer:

→ **Arealressurskart:** [www.skogoglandskap.no/temaer/ar5](http://www.skogoglandskap.no/temaer/ar5)

→ **Jordsmonn:** [www.skogoglandskap.no/artikler/2007/jordsmonnkartlegging](http://www.skogoglandskap.no/artikler/2007/jordsmonnkartlegging)

→ **Dyrkbar jord** [www.skogoglandskap.no/kart/dyrkbar\\_jord](http://www.skogoglandskap.no/kart/dyrkbar_jord)



Norsk institutt for skog og landskap

Pb 115, NO-1431 Ås  
T: +47 64 94 80 00  
[skogoglandskap.no](http://skogoglandskap.no)